

ALAIKÄISTEN KOSKEMATTOMUUS

Saku Rouvali
Turvallisuuskoulutuspäällikkö
Hämeen Pelastusliitto ry
Jokivarren VPK ry

HÄMEEN PELASTUSLIITTO RY
hameenpelastusliitto.fi

"Turvallisuus on yhteinen asia"

Valitettavasti tämä on arkipäivää ☹️

Miten tämä voidaan ehkäistä?

HÄMEEN PELASTUSLIITTO RY
hameenpelastusliitto.fi

"Turvallisuus on yhteinen asia"

Vaihtoehto 1

- Estetään alaikäisten osallistuminen toimintaan.

Onko mahdollinen vaihtoehto?

EI OLE MAHDOLLINEN VAIHTOEHTO!

Vaihtoehto 2

- Uskotellaan ettei meidän tai naapuripalokunnassa ole mukana henkilöitä, joista voisi olla uhkaa tai vaaraa alaikäisille.

Onko mahdollinen vaihtoehto?

EI OLE MAHDOLLINEN VAIHTOEHTO!

Vaihtoehto 3

- Tiedostetaan riskit ja ennakoidaan tilanne ottamalla käyttöön ohje ”Alaikäisten kanssa toimivien rikostaustan selvittäminen”.

Onko mahdollinen vaihtoehto?

Tarpeellinen vaihtoehto, mutta ei autuaaksi tekevä.

Hämeen Pelastusliitto ry on ottanut käyttöönsä ”Ohjeen alaikäisen koskemattomuuden turvaamiseksi” 18.8.2016.

Käytännössä Hämeen Pelastusliitto ry velvoittaa jäsenpalokuntansa tiedostamaan kyseisen asian, että jokainen palokunta on vastuussa omista jäsenistään jotka ovat mukana palokuntatoiminnassa.

Asia korostuu esimerkiksi isommissa toimintaharjoituksissa, sekä leireillä, jossa useammat palokunnat ovat tekemisissä toistensa kanssa.

OHJEEN TARKOITUS

Tämä ohje perustuu lakiin lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä (148/2014) /1/.

Ohjeen tarkoituksena on kuvata toimintamallit, joilla suojataan nuoria seksuaaliselta hyväksikäytöltä, henkiseltä ja fyysiseltä väkivallalta sekä päihteiden käytöltä tai sen kokemiselta. Lisäksi ohje kuvaa toimenpiteet koskemattomuuden rikkomistilanteessa.

Palokunnassa noudatetaan tämän ohjeen lisäksi myös Oikeusrekisterikeskuksen yhdessä vapaaehtoistoimijoiden kanssa laatimaa toimintaohjetta.

Nuorisotyössä mukana olevien aikuisten tulee tutustua tähän ohjeeseen sekä yllämainittuun lakiin ja toimintaohjeeseen.

EPÄASIALLISEN KOHTELUN ENNALTAEHKÄISY JA MUU LASTEN SUOJELU

Palokunnan kaikessa toiminnassa noudatetaan ehdotonta fyysisen koskemattomuuden sekä häirinnän, ahdistelun ja kiusaamisen nollatoleranssia. Alaikäisten toiminnassa tämän valvontaa suoritetaan erityisen tarkasti ja muulloinkin kuin ohjatussa toiminnassa. Esimerkiksi leireillä osastosta vastaavilla henkilöillä on velvoite suorittaa valvontaa tarpeen mukaan myös vapaa-ajalla ja yöaikaan.

Nuoret ovat tilaisuuden vastuhenkilön vastuulla alkaen tilaisuuden merkitystä aloitusajankohdasta siihen hetkeen, kun tilaisuus on vastuhenkilön toimesta ilmoitettu päättyneeksi.

Palokunnan toiminnassa alaikäiset eivät saa käyttää mitään päihteitä. Samoin ohjaajat eivät saa käyttää päihteitä tai esiintyä päihtyneenä nuorten kanssa toimiessaan.

ALAIKÄISTEN KANSSA TOIMIVIEN RIKOSTAUSTAN SELVITTÄMINEN

Palokuntanuorten kanssa toimivien aikuisten rikostausta halutaan selvittää henkilön liittyessä mukaan toimintaan. Selvityksen piiriin katsotaan kuuluvaksi nuoriso-osaston nimetyt johtaja ja täysi-ikäiset tai täysi-ikäistyvät kouluttajat sekä leireillä ja kilpailumatkoilla nuorten kanssa yöpyvät henkilöt.

Rikostaustan selvittämisellä halutaan välttää seksuaali-, väkivalta- tai huumausainerikoksiin syylistyneiden henkilöiden pääsy toimintaan ja alaikäisten kanssa kanssakäymiseen. Rikostaustan selvittäminen tehdään henkilön omalla suostumuksella, mikä tapahtuu allekirjoittamalla tämän dokumentin liitteenä oleva ”Rikosrekisteriotteen hakeminen” –lomake.

Suostumuksen saamisen jälkeen palokunnan nimenkirjoittaja hakee otetta kirjallisesti Oikeusrekisterikeskukselta alla olevasta linkistä löytyvällä sähköisellä lomakkeella.

http://www.suomi.fi/suomifi/suomi/asioi_verkossa/lomakkeet/ork_ork07/index.html

Hakemukseen tulee liittää vapaaehtoisen kirjallisesti antama suostumus otteen hakemiseksi. Otteen hakemisesta aiheutuvat kustannukset maksaa palokunta.

Viranomaisen toimittaman otteen tarkistamisen suorittaa hakemuksen tehnyt henkilö. Hän ei saa ilmaista kenellekään muulle otteella ilmeneviä tietoja. Otteen käsittelijä tekee päätöksen, annetaanko vapaaehtoiselle kysymyksessä oleva tehtävä vai ei.

Otteen käsittelystä tehdään merkintä henkilön henkilötietokorttiin, mutta tietoihin ei saa merkitä mitään otteen sisällöstä (onko otteelle merkitty rikostietoja vai ei), vaan vain ja ainoastaan otteen päiväys ja tarkistamispäivä. Ote luovutetaan vapaaehtoiselle heti sen tarkistamisen jälkeen. Mikäli vapaaehtoinen ei nouda otetta kuukauden sisällä otteen vastaanottamisesta henkilölle ilmoittamisesta, hävitetään ote tuhoamalla. Otteen voi postittaa vapaaehtoiselle hänen pyynnöstään.

TOIMINTA HÄIRINNÄN TAPAHTUESSA

Jokaisella on velvollisuus ilmoittaa välittömästi tilaisuuden vastuuhenkilölle tai muulle aikuiselle jos joutuu itse jonkun ei-toivotun teon kohteeksi tai näkee toisen kokevan tällaista kohtelua. Toiminnassa halutaan luoda ilmiantoon kannustava ilmapiiri ja ilmiantajia ei saa koskaan tuoda julki tai rangaista. Kaikki ilmiannot, valitukset ja epäilyt tarkistetaan huolellisesti. Kaikkiin tapauksiin puututaan välittömästi ja johdonmukaisesti tekemällä kaikille osapuolille selväksi säännöt ja käytökseen puuttumisen syy.

Rikosepäilyn kyseenollessa otetaan viipymättä yhteys poliisiin ja lasten vanhempiin. Osapuolten ei anneta olla tekemisissä keskenään ilman valvontaa.

Viitteet:

/1/ Laki lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä (148/2014):

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140148>

/2/ TOIMINTAOHJE Lasten turvallisuutta lisäävät toimintatavat ja vapaaehtoisten rikostausta selvittäminen:

<http://www.alli.fi/binary/file/-/id/665/fid/3064>

VAPAAEHTOISEN SUOSTUMUS – Rikosrekisteriotteen hakeminen

Tämä suostumus perustuu lakiin lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä. Vapaaehtoisen tulee antaa suostumuksensa siihen, että vapaaehtoistoiminnan järjestäjä voi hakea laissa tarkoitetun vapaaehtoista koskevan rikosrekisteriotteen Oikeusrekisterikeskukselta.

Mallipohja

VAPAAEHTOISEN SUOSTUMUS – Rikosrekisteriotteen hakeminen

Tämä suostumus perustuu lakiin lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä. Vapaaehtoisen tulee antaa suostumuksensa siihen, että vapaaehtoistoiminnan järjestäjä voi hakea laissa tarkoitetun vapaaehtoista koskevan rikosrekisteriotteen Oikeusrekisterikeskukselta.

Toiminnan järjestäjä *Malli VPK (Rekisterinumero xx.xxx)*

Vapaaehtoinen [Vapaaehtoisen nimi]

[Vapaaehtoisen henkilötunnus]

[Vapaaehtoisen tehtäväkuvaus]

Annann suostumukseni rikosrekisteriotteen hakemiseen.

(Tämä kohta rastitetaan aina, jos suostumus annetaan)

Minulle on annettu ennen tämän suostumuksen antamista tieto seuraavista asioista:

- rikosrekisteriote pyydetään vapaaehtoistehtävän järjestäjän tarkastettavaksi alaikäisten henkilökohtaisen koskemattomuuden turvaamiseksi
- otteeseen merkitään tiedot tietyistä seksuaali-, väkivalta- ja huumausainerikoksista
- vapaaehtoistehtävän järjestäjän on luovutettava ote minulle välittömästi tarkastamisen jälkeen

Päiväys ja allekirjoitus

Paikka ja aika:

_____ . ____ . 201__

Malli VPK ry

[Nimenkirjoittajan nimi]

[Vapaaehtoisen nimi]

HÄMEEN PELASTUSLIITTO RY
hameenpelastusliitto.fi

HUOMIOITAVAA OHJEEN KÄYTÄNTÖÖN OTTAMISESSA

Kun palokunnassa päätetään ottaa kyseinen ohje käyttöön, pitää asia ottaa esille palokunnan yleiskokouksessa (kevät- syys- tai vuosikokous) omana kohtanaan ja hyväksyttää päätös siellä.

On myös huomioitava, että jo valmiiksi nuorisotoiminnassa olevilta ei voida vaatia kyseistä otetta, mutta vapaaehtoisesti he voivat sen esittää.

Uutena toimintaan tulevilta voidaan ote vaatia, mutta silloin se pitää vaatia aina tasapuolisesti kaikilta uutena toimintaan tulevilta (Siirtyy toisesta osastosta, palokunnasta, tms).

HUOMIOITAVAA!

Erilaista häirintää tai vastaavaa käytöstä voi esiintyä myös sosiaalisessa mediassa. Flickr, Whatsapp, Instagram, Snapchat, Facebook, IRC-Galleria, Suomi24, Tinder, Kinder, sekä muut vastaavat ovat otollisia paikkoja tehdä monenlaista häirintää alaikäiselle.

Näistäkin asioista kannattaa kotona ja palokunnassa keskustella!

Miten Teillä ollaan varauduttu tähän asiaan?

HÄMEEN PELASTUSLIITTO RY
hameenpelastusliitto.fi

"Turvallisuus on yhteinen asia"

Lisätietoja:

Hämeen Pelastusliitto ry

Turvallisuuskoulutuspäällikkö Saku Rouvali

saku.rouvali@hameenpelastusliitto.fi

0500-110110

HÄMEEN PELASTUSLIITTO RY
hameenpelastusliitto.fi

"Turvallisuus on yhteinen asia"